

ТУВЕ ЯНСОН ДЕТЕ НА ЛЯТОТО

Превод от шведски: Анелия Петрунова, 2012

chitanka.info

От самото начало стана ясно, че никой на Хълма не го харесва. Той беше мрачно и слабичко дете на единайсет години, наглед някак гладно. Видът му трябваше да извиква у хората естествена закрилническа нежност, но далеч не ставаше така. Най-вероятно заради начина, по който ги наблюдаваше, или по-скоро ги мереше с поглед — недоверчив, пронизващ и всичко друго, но не и детински. А след като се нагледаше, се произнасяше по своя преждевременно зрял начин. И Боже мой, какви само ги плещеше това момче!

Щеше да е по-лесно да не обръщат внимание, ако Елис идваше от бедно семейство, но истината беше друга — дрехите и куфарът му бяха направо луксозни, а до пристанището го докараха с колата на баща му. Всичко бе уредено по обява и по телефона — семейство Фредриксон щяха да приемат дете за лятото заради доброто си сърце и, естествено, срещу известно заплащане. Аксел и Хана разговаряха надълго и нашироко за нуждата на градските деца от чист въздух, гора, море и здравословна храна; изприказваха всички обичайни приказки, необходими за пълното убеждаване на събеседниците, че има само един правилен начин на действие, за да бъде чиста съвестта им. И все пак ги чакаше цялата юнска работа, много от лодките на летните гости още бяха на трупчета, а техническият преглед на някои дори не беше завършил.

Е, момчето пристигна с букет рози за домакинята.

— Ама нямаше нужда — похвали го Хана. — Сигурно ги праща майка ви, Елис?

— Не, госпожо Фредриксон — отговори Елис, — тя е повторно омъжена. Татко ги купи.

— Колко мило... Но не е имал време да ни изчака?

— За съжаление не, имаше важна конференция. Помоли да ви предам поздрави.

— Така значи — рече Аксел Фредриксон, — тогава да се качваме и да потегляме за вкъщи. Децата изгарят от нетърпение да се запознаят с теб. Хубав куфар.

И Елис каза, че е струвал осемстотин и петдесет марки.

Лодката на Аксел бе доста голяма, солиден рибарски съд с каюта, сам го беше построил. Момчето се качи непохватно на борда. При първите пръски се вкопчи в пейката и стисна очи.

Хана каза:

— Карай малко по-бавно, чу ли.

— Той може да влезе в каютата.

Но Елис не смееше да се пусне от пейката и през целия път нито веднъж не погледна към морето.

На кея децата стояха напрегнато и чакаха — Том, Освалд и малката Камила, която наричаха Миа.

— Така — каза Аксел, — ето ви го Елис. Връстник е на Том, та би трябвало да се погаждате.

Елис слезе на кея, отиде при Том и се ръкува, поклони се кратко и рече:

— Елис Гресбек.

После повтори същото с Освалд, но Миа само погледна. Тя се изкиска невъздържано и се плесна с ръце през устата. Тръгнаха към къщата, Аксел носеше куфара, а Хана — кошницата с покупки от магазина. Тя сложи кафето, сандвичите вече бяха готови. Децата седяха около масата и зяпаха Елис.

— Взимайте си — подкани Хана. — Елис е нов в къщата, значи трябва той да започне.

Елис се изправи наполовина, с нещо като лек реверанс взе един сандвич и заяви, че е необичайно топло за сезона. Децата продължаваха да го зяпат като омагьосани, а Миа каза:

— Мамо, той защо се държи така?

— Шшт — каза Хана. — Елис, вземете си съомга. В четвъртък уловихме четири.

Той се надигна отново и отбеляза, че колкото и да е странно, все пак е останала съомга, въпреки че водата е толкова замърсена, и ги осведоми колко струва съомгата в града. Тоест колко струва за малцината, които си позволяват да я ядат в ежедневието си. Накара ги да се почувстват неудобно.

На свечеряване, когато Том тръгна да изхвърли боклука в морето, Елис отиде с него и като видя какво прави, наприказва куп приказки за замърсяването и за асоциалните хора, които допринасяли за съсипването на целия свят.

— Странен е — каза Том. — Не може да се говори с него. Само знае да повтаря колко е замърсено всичко и кое колко струва.

— Успокой се — отвърна Хана. — Той ни е гост.

— Гост, няма що! Непрекъснато ми върви по петите!

Това си беше чистата истина: където и да отидеше Том, Елис го следваше неотклонно, всеки Божи ден — до навеса за лодки, на рибарския плаж, на хълма, където цепеха дърва, абсолютно навсякъде.

Например ето така:

— Какво правиш сега?

— Черпак за изгребване на вода от лодката, не виждаш ли?

— Защо не използвате пластмасови черпаци за изгребване?

— Само това липсваше — отговаря Том презрително. — Моят черпак ще бъде със собствена форма, изработката му отнема сума време.

А Елис се съгласява със сериозен тон:

— Естествено. С украси. Жалко за такава продължителна и изящна работа.

— Какво искаш да кажеш?

— Искам да кажа, че после, когато света вече няма да го има, ще е все едно дали си използвал пластмаса.

И хайде пак същото: ядрени войни и какво ли още не; приказки, приказки до безкрай.

Стаята им беше на тавана над кухнята, съвсем мъничка, със скосен таван и прозорец към поляната. Вечер Елис по цяла вечност сгъваше и окачваше дрехите си, подреждаше дясната до лявата обувка в правилния ред, навиваше ръчния си часовник.

— Слушай — каза веднъж Том, — каква е ползата от всичко това? Нали ядрената война може да почне всеки момент, даже утре. Тогава всичко ще замине с Фриберговите краставици.

— Какви краставици? — попита Елис.

— А — каза Том, — такъв е изразът.

— Защо? Кой е Фриберг?

— Лягай да спиш и не ставай смешен. Не ми се говори.

Елис мълчаливо се обърна към стената, но беше ясно за какво си мисли и без съмнение скоро щеше го изрече, нямаше спасение. Така и стана — тиха тирада за унищоженото море и съсипания въздух, и войните, и лишените от препитание хора, които непрекъснато умират по света, и „Какво да правим? Какво да правим?“...

Том се изправи в леглото и рече:

— Ама всичко това е толкова далеч! Какъв ти е проблемът всъщност?!

— Не знам — отговори Елис. И след малко добави: — Не се сърди.

Сетне най-после настана тишина.

Том бе свикнал да е най-големият с всичко, което тази му роля предполагаше, бе свикнал и да взема решения от името на Освалд и Миа и да се опитва да преглътне и най-големите им щуротии: нямаше начин, просто трябваше да се примири. Но с Елис се получаваше друго, беше почти невъзможно да му помогне да се справи, въпреки че бяха на една възраст. Само се ядосваше. Дори да бъде обект на възхищение не му беше приятно. И цялата тази работа му се струваше абсолютно несправедлива. Като например историята с гмуреца. Не беше Том виновен, че птицата се е оплела в мрежата, случват се такива неща. Той я изхвърли във водата до брега, а Елис го направи на голям въпрос:

— Том, представяш ли си колко дълго е агонизирал? Те могат да се гмуркат на десетки метри под водата, знаеше ли? Представи си как се е чувствал, колко дълго се е опитвал да сдържи дъха си...

— Ти не си с всичкия си — каза Том и се вкисна.

Или пък:

— Знам аз какво правите с котетата, давите ги. Имате ли представа... — и тъй нататък, до втръсване. Не се издържаше.

Елис погребва гмуреца до селския път, където растителността беше прегоряла и сред пъновете растеше само върбовка. Беше тъкмо в негов стил да намери такова място. Сложи кръст с номер. Номер едно. Изникнаха още могилки — на жертвите от капаните за плъхове, на ударил се в прозореца птици, на отровени полевки — всички биваха заравяни мълчаливо и номерирани. Понякога се случваше Елис мимоходом да изтърси нещо за самотни гробове, от които никой не се интересува. „А къде е вашето гробище? Би ми било интересно. Имате ли много роднини в него?“

Момчето умееше да предизвиква угризения на съвестта, често беше достатъчно да те погледне с тези свои разтревожени, злоещо възрастни очи, за да си спомниш веднага всичките си прегрешения.

Един ден, когато Елис пророкуваше по-страшно от обичайното, Хана го сръза:

— Елис, изглеждате много запознат със смъртта и страданието, не съм ли права?

Той отговори сериозно:

— Ами налага ми се. Няма кой друг.

За миг Хана бе обзета от Бог знае какви мисли и ѝ се прищя да притисне детето в обятията си, но строгият му поглед я спря. Сетне ѝ хрумна: „Сигурно не трябва да бъда коравосърдечна, ще се поправя“. Но никакво подобрене не настъпи, защото скоро след това се случи ужасяващото и непростимото: Елис обеща три марки на малката Миа, ако му покаже дупето си. „Искаше да му покажа как пишкам“, обясни тя. Нещата не се разведриха и когато Елис попита хазяина си:

— Колко получаваш за мен?

— Моля?

— Колко получаваш за мен на месец? На черно ли е? Искам да кажа, без данък?

Аксел се спогледа с жена си и излезе от кухнята.

Отгоре на всичко Елис притежаваше учудваща способност да намира счупени предмети. Непрекъснато домъкваше по някоя строшена вещ и я показваше на Том.

— Можеш ли да го постегнеш? Нали поправяш какво ли не. Сигурно е стояло навън на дъжда, виж, цялото е мухлясало. А някога е било красиво.

— Изхвърли го — каза Том. — Аз правя само нови неща, не се занимавам с развалени.

Елис събираше боклуците на купчина до своето гробище, все по-висока и по-висока, и почти изглеждаше, че се гордее с печалната си сбирка. Не бяха обръщали внимание колко неща се въргалят около хълма, изтъркани и неизползваеми, просто не ги виждаха. Но Елис имаше око за тези работи, зорко и критично. От време на време, когато следеше домакините с прямия си поглед, от който не можеха да се скрият, се случваше изведнъж да се замислят за мръсните си работни дрехи и ръце.

Един път Хана каза малко строго:

— Елис, гледайте си в чинията и не мислете за друго. Трябва да се поналеете, за да не ни е срам от баща ви, когато дойде есента.

Елис попита:

— Ще ме изтърпите ли чак до есента? — и когато никой не отговори, додаде: — Вие разхищавате храната. Замисляли ли сте се за всички онези, които нямат нищо за ядене? Неприятно ми е, че трябва да го кажа, но знам какво изхвърляте на боклука и то после отива в морето.

— Стига толкова! — избухна Аксел и стана от масата. — Отивам да нагледам лодките за малко.

Истина беше, че семейство Фредриксон бяха леко разглезени — не харесваха храната, освен ако не беше съвсем прясна, независимо дали ставаше въпрос за риба, месо или чисто и просто домашния хляб на Хана, и се случваше голямо количество да замине, както се казва, с Фриберговите краставици. Елис веднага го забеляза. Доби навика да отваря хладилника, да изважда недовършеното, което обикновено стоеше докато леко се вкисне и следователно можеше да се изхвърли с чиста съвест, спасяваше тези остатъци и съвестно ги изяждаше. Например казваше:

— Не, без кюфтета за мен, благодаря. Ще доям рибената чорба.

— Ха-ха — рече веднъж Освалд, който беше станал свидетел на почти всичко, бе размишлявал по много въпроси и вече нямаше шанс да остане насаме с брат си заради детето за лятото, — ха-ха, ти си старата ни кофа за боклук, а?

— Човек има правото да яде каквото иска — произнесе се Аксел — и не е проява на добро възпитание да си пъхаш носа в яденето на гостите. Храната не се обсъжда, тя просто съществува.

— Нищо подобно — изрепчи се Елис, — помислете за всички, които нямат... — но не успя да продължи, защото Аксел удари с юмрук по масата и каза:

— Ти да мълчиш, и останалите също. Няма вече спокойствие в тази къща.

Но навън, сред природата, цареше пълно спокойствие, време на безветрие и леки летни дъждове; долу на поляната цъфтяха ябълковите дървета; всичко беше придобило най-красивия си вид. Предишните лета, щом настъпеха белите нощи, Том скиташе из гората и по плажовете, но сега беше изгубил желание. Не смееше дори да се надява, че ще бъде оставен на мира.

— Мамо — каза той. — Колко дълго ще остане той?

— Хората идват и си отиват — отговори Хана. — Спокойно. Всичко с времето си, а после идва друго време.

Притеснителното беше, че Елис подкрепяше твърденията си с неопровержима статистика. Всеки път, когато започнеха дневните новини, той се залепяше за радиото и се сдобиваше с набор от нови нещастия или пък получаваше потвърждение за старите. Новините бяха единствената програма, която го интересуваше. Но понякога смесваше собствените си фантазии с действителни катастрофи, оставяше ги да се преплетат със страшните прогнози за бъдещето и Том се виждаше в чудо.

Така или иначе, когато Елис беше наблизо, хората веднага се настройваха за най-лошото. Както например в случая с баба, която лежеше в градската болница, а Елис дойде и изръси: „Преди малко е умряла!“. Чак после стана ясно, че не ставало въпрос за баба, а за някаква еднокрака врана, която отглеждал цяла седмица.

Един ден, когато Хана се канеше да вземе автобуса и да навести баба, Елис помоли да я придружи и тя си рече: защо пък не, той, разбира се, е трудно дете, но силно съчувства на всички в беда...

Този път беше първият и последният. На баба не й хареса той да въздиша и да пуфти до нея. Елис клатеше тъжно глава, стискаше ръката ѝ като за последно сбогом, а когато излезе навън на хълма за малко, тя възмутено се сопна: „Що за непоносимо изчадие си домъкнала?“.

Без да искат, всички в семейството се влияеха от детето за лятото, дори може да се каже, че се побояваха от него. Аксел вече не вадеше лулата си след ядене, а веднага се отправяше към навеса за лодки. Стана заядлив и веднъж, когато Елис го разпитваше за годишния му доход и политическите му възгледи, просто излезе наред с ребената чорба. Малката Миа с детската си невинност нищичко не разбираше, но усещаше промяната и стана ревлива и неуправляема. Що се отнася до Освалд, той неприкрито ревнуваше. Том вече нямаше време за него и когато някой път се случеше да излязат за риба, не се държаха както преди — приятелски и мирно. Освалд разви убийствена ирония: „Наистина ли ще убиеш тази нещастна малка треска?“ и „Я, колко много трупове в мрежите ни днес!“, и така нататък. Плачевна история.

Аксел и Хана разбираха, че прекалено много са натоварили Том с чуждото момче, но какво да правят, бяха заети с всичко, което трябваше да се свърши през деня, а децата трябваше да се справят някак сами.

Един ден Аксел каза:

— Том, остави за малко лепенето и обърни внимание на Елис.

— Предпочитам да лепя — отговори Том. — Макар че той и тогава е около мен, така че е все едно.

— Както искаш — отвърна Аксел Фредриксон безпомощно и си тръгна, но се обърна, за да каже: — Съжалявам.

Мислиш, че си взел под крилото си непознато дете, което е за ожалване, но не — сдобил си се с неумолим наблюдател, който през цялото време ти напомня за всички злини и мъки по света. Да не би хората в града да възпитаваха децата си в мнителност и в съзнание за нещата, които те бяха прекалено малки да понесат и да разберат? Аксел разговаряше за това със съпругата си и тя предполагаше, че може да е прав. Допускаше, че на момчето му трябва смяна на средата. Как ли би се отразил на децата един малък излет в морето сега, когато е спокойно и красиво? Аксел бездруго трябваше да откара туби с газ на фаровете, а Хана щеше да използва възможността междувременно да посети роднини в Лувиса. Идеята му допадна; същата сутрин се бяха обадили от бреговата охрана, за да съобщят, че фарът на Вестербода не свети. Той отиде да налее бензин и да нареди тубите в лодката, а тя се зае да приготви храна за из път.

Елис много се развълнува, непрекъснато почукваше барометъра, защото го беше страх от буря, и няколко пъти пита за островите, на които се намираха фаровете — със сигурност ли са истински острови, аха, значи съвсем малки?

— Като петна от мухи — каза Том. — Е, и?

Елис отговори сериозно, че веднъж чел една история, озаглавена „Островът на блаженството“ и въпросният остров бил съвсем малък.

— Да, да — отвърна Том. — Ела, татко чака.

— Скачайте в лодката! — извика Аксел. — Отиваме на почивка и оставяме всичко лошо зад гърба си!

Децата наскачаха в лодката. Хана стоеше на кея и им махаше за довиждане, когато се насочваха право към открито море. Беше ослепително слънчев и мек ден, високите кълбести облаци се

отразяваха в морето, а хоризонтът изобщо не се виждаше. Елис се беше вкопчил в релинга и се оглеждаше за острови, понякога обръщаше глава и се ухилваше на Том, наистина изглеждаше, сякаш за първи път му е хубаво. „Почиваш си, а, изродче — помисли си Том, — изведнъж забрави за края на света и не те е грижа за никого.“ У него се надигна горчива вълна на обида и той реши да се преструва на напълно незаинтересован, през целия път на отиване и на връщане.

Първият фар беше построен на съвсем нисък остров с горичка по средата като развяван от вятъра перчем. Когато хвърлиха котва, чайките се вдигнаха и закръжиха с крясъци над острова. Аксел пренесе тубите на брега и ги задърпа по скалата към фара.

Отначало Елис само стоеше и гледаше като глътнал бастун, после се разскача из шубраците, женските гаги излетяха с голяма врява от гнездата си, но той почти не ги забеляза, тичаше насам-натам, викаше високо и накрая се просна в цял ръст сред храстите черен емпетрум.

— Казах ти, че му хлопа дъската — каза Освалд презрително. — А ти му даваш да ти върви по петите от сутрин до вечер. Хубав приятел, няма що.

Том бавно се приближи до Елис, който лежеше загледан в небето и изглеждаше безсрамно доволен.

Елис каза:

— Никога преди не съм бил на истински остров, на такъв, който изглежда като остров. Толкова е малък, че би могъл да бъде само мой!

— Дрън-дрън — каза Том. — Той впрочем е на гагите.

После си тръгна.

Когато Аксел се върна, за да продължат към следващия фар, Елис не искаше да тръгва.

— Аз оставам — каза той. — Този остров ми харесва.

— Но нас може да ни няма няколко часа — възрази Аксел. — Отиваме по фарове навътре в морето. А там е много по-красиво — живописни възвишения и какво ли още не, което също ще ти хареса.

— Няма значение — каза Елис. — Вие тръгвайте. Аз оставам.

Невъзможно беше да го разубедят. Накрая Аксел дръпна Том настрана и рече:

— Най-добре остани с него, докато се върна да ви взема. Може да падне в морето или да направи някоя щуротия, а ние носим

отговорност за това момче.

Малката Миа завика:

— Искам на следващия фар, искам на следващия фар!

— Но, татко — каза Том, — не мога да стоя с него с часове на този миниатюрен остров!

— Разбира се, че можеш — отговори бащата и бутна лодката в морето. — Понякога човек трябва да върши и неща, които не са му особено приятни.

— Гледай да му намериш стари, разложени птици! — извика Освалд над водата. — Бавачке!

Едва на следващия фар Аксел се сети, че не е оставил храна на момчетата. Хана никога нямаше да забрави — но, за Бога, колко лоши неща можеха да се случат. Например това, което наистина се случи час по-късно: счупи се захранващата тръба, а такава повреда не се поправя за нула време.

— Знаеш ли какво — каза Елис и в гласа му се долавяше някакво страхопочитание. — Този остров е прекрасен. Толкова е далеч, че нищо страшно не може да стигне дотук. А водата е съвсем чиста.

— Ти така си мислиш — отвърна Том, тръгна към края на носа и взе да хвърля камъчета в морето. Нямаше абсолютно нищо друго за правене, освен да чака и да остави времето да се изниже без радост или полза за никого. Ха-ха, прекрасен остров на блаженството. О, не! Мрачни мисли идваха, отиваха си и пак се връщаха: цяло лято в сянката на тази потиснатост, под непрекъснато наблюдение, нито миг насаме със себе си, а и всичките идиотски погребения и купчини с боклук на света... И сякаш не стигаха днешните нещастия, та трябваше да слуша и за утрешните, когато всичко щяло да стане още по-лошо. Не беше честно!

И ето че Елис се зададе тичешком с оцъкдени очи и извика:

— Остров, забравен в океана! Фантастично. Толкова е чисто. Толкова празно, необитавано!

— Фантастично, друг път — каза Том. — А и не смятам, че е кой знае колко празно при всичките гаги, дето са се навъдили тази година. — Сви рамене и добави: — Макар че след твоите изпълнения надали ще се излюпят много.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами искам да кажа, че ако подплашиш женската гага, тя не се връща в гнездото. Те са ужасно чувствителни птици.

Елис млъкна. Беше забавно да го гледаш как пристъпва сред емпетрума — бавно, крачица по крачица, притиснал лакти към тялото и издал напред мършавия си врат. Нека да види какво е като те принуждават да си гузен. Том го последва. Елис спря до гнездо с пет пиленца, съвсем мънички, покрити с тъмен пух и неподвижно замрели.

— Какво ще стане с тях сега? — прошепна.

— А, остави ги тях. Ти себе си мисли, намираш се на „остров, забравен в океана“, нали така каза? Сигурно ще ти е интересно да научиш, че подобно островче наистина може да бъде забравено. Обратният път до него много трудно се намира. — Елис само примигваше. — Не ми ли вярваш? Случвали са се такива неща. — Том седна и облегна глава на ръката си. — Не искам да те плаша — рече, — но понякога тук и там намират скелети по плажовете. Нищо не може да се направи и е най-добре човек чисто и просто да забрави. Представи си само: някой е седял и чакал ли, чакал, а никой не е дошъл.

— Ама той нали има карта — каза Елис.

— Нима? Като се замисля, навигационната карта остана вкъщи... Ай, ай, лоша работа. — Том въздъхна и хвърли бърз поглед към Елис през пръстите си; едва се сдържаше да не се разсмее. „На ти катастрофи. И по-лоши неща мога да ти разкажа, само почакай.“

Елис седна зад един камък. Слънцето продължи по пътя си към следобеда, ситните хапливи мушици звънтяха, морските птици се връщаха тихо в гнездата си.

Когато Том огладня, му хрумна хубава идея; намери Елис и обяви, че са я втасали, нямат какво да ядат — досущ като разните нещастни хора по света.

— Можеш да ядеш от плодовете на емпетрума — каза, — но разбира се, от тях често ужасно боли коремът. Ако си жаден, точно зад теб има вирче, макар че водата сигурно е солена и толкова застояла, че и водните гадинки са измрели. — Сетне доукраси: — Ще трябва да прецеждаш труповете им между зъбите си — и усети, че в невниманието си е прекалил: разказът стана прекалено личен и ефектът се загуби. Елис го изгледа продължително и съсредоточено, след което му обърна гръб.

Морето се оцвети в по-топъл нюанс. Часовете минаваха, Аксел трябваше отдавна да е дошъл. Том нямаше друго за правене, освен да плаши Елис. Защо Аксел не идваше, какво целеше, като го караше да се притеснява и да си губи деня по такъв начин! Започваха да го полазват тръпки, не се издържаше.

— Елис! — изкрещя той. — Къде си? Ела за малко! — Елис дойде и го изгледа изпод перчема си. — Слушай трябва нещо да ти кажа. Нещо не е наред с времето. Задава се буря.

— Съвсем спокойно е — каза Елис, явно беше, че не му вярва.

— Центърът на бурята, типично — обясни Том. — Но ти не знаеш нищо за морето. Може да се разрази изведнъж, бум! и вълните заливат целия остров.

— Ами фарът?

— Заключен е. Не можем да влезем. — И продължи по инерция: — А нощем изпълзват змии...

— Измисляш си.

— Може да си измислям, може и да не си измислям. А ти самият какво правиш?

Елис каза бавно:

— Ти не ме харесваш.

Най-лошото от всичко беше, че нямаха нищо за вършене. Том взе ножа и тръгна между изкоренените от вятъра дървета, за да нареже елови клонки — елови клонки за колиба, каквато строеше за Освалд, когато ходеха на излет. Режеше, късаше, потта се стичаше по врата му и от цялата работа нямаше никакъв смисъл, но той не издържаше неотклонния поглед на Елис, а почти се беше свечерило и лодката не идваше... После Елис попита дали ще дават сигнал за помощ.

— Не! Нали и кибрит нямаме! — Том вдигна покривната конструкция и я помести върху еловите клони. „Каква идиотщина, всичко е идиотщина, а лодката я няма... Ако причината е, че фарът не се запалва... не, той тогава щеше да се върне веднага. Друго е, нещо сериозно...“ И целият покрив се срути, а той се обърна към Елис и гневно извика: — Ти не знаеш как започва буря! Не си го преживял! Всичко притъмнява... И чуваш странен звук, който се приближава все повече и повече, а птиците замлъкват... — Този път постигна ефект,

ясно се виждаше. Продължи: — Понякога преди буря нивото на водата се покачва, но друг път спада. Драматично! Сам видя колко е ниско! Навсякъде само зелена тиня. А когато морето придойде като стена, нищо не може да му устои, нищо!

— Защо го правиш? — прошепна Елис.

— Какво искаш да кажеш?

— Защо не ме харесваш?

— А ти защо все се дърлиш с мен? До гуша ми дойде, вече не е забавно! Легни да спиш някъде!

— Но змиите, за които говореше? Страх ме е!

— Да, да, ясно, няма никакви змии — избухна Том нетърпеливо, — никога няма по малките островчета. До гуша ми дойде! Опитах, всякак опитах, но с теб няма оправия, само говориш някакви странни неща и караш хората да стават странни като теб! И татко не дойде, а трябваше отдавна да е тук!

— Страх ме е — повтори Елис. — Направи нещо... ти можеш!
— Изведнъж се вкопчи в пуловера на Том и занарежда, че го е страх:
— Ти ме изплаши — извика, — сега направи нещо, можеш да направиш какво ли не!

Том се изтръгна толкова рязко, че Елис залитна назад, тупна по задник в мъха, погледна го с големите си очи, свити на цепки, и рече, бавно и съвсем тихо:

— Да, разбира се, баща ти отдавна трябваше да е тук. Защо го няма тогава? Изобщо не е защото не може да ни намери. Ти го каза, за да ме уплашиш. Случило му се е нещо. — Изчака малко и продължи тържествуващо: — Може да си е счупил крака и да лежи някъде! Ние го чакаме ли, чакаме, а той не идва...

— Празни приказки — вбеси се Том, — такива неща се случват само през зимата, когато скалите се заледят. — И изведнъж си спомни как чакаха миналата есен, онзи път, когато татко му отиде на фаровете с Освалд: тогава газта се запалила, лещата избухнала в лицето му, а той се добрал полуослепял до вкъщи, както могъл, като за посоката разчитал на Освалд, който се обливал в сълзи...

Елис продължи в същия дух, внимателно взрян в лицето на Том:

— Вкъщи не знаят. А вече е късно вечерта. Накрая разбират, че нещо се е случило... Какво ще кажеш за това?

— Ще кажа, че си страхливец! — извика Том. — Страх те е! Толкова си страхлив, че вониш...

Изведнъж, невероятно бързо, Елис се изправи и се хвърли към него; той видя как зъбите му проблеснаха, два реда плътно наредени ситни зъби в отчаяната гримаса на устните, и падна, хванат в желязна, заслепена от ярост хватка. Дватамата се изтърколиха под пълзящите ели, където вече цареше полумрак и се замлатиха под ниския покрив от преплетени клони. „Ах, ти, дете за лятото, как ли пък не — изчадие за лятото! Не ме пускай, че не ми се мисли как ще те подреда, ще те удриям ли, удриям...“ Мършавото, кокалесто тяло под него беше напрегнато до скъсване и стана повече от ясно, че поражението е невъзможно, немислимо и за единия, и за другия. Трябваше да продължат. Биеха се в пълно мълчание, безшумно, не се чуваше нито гък. По някое време Том отхвърли тялото на противника си и двамата се разделиха, но не можаха да се изправят, нямаше място, затова пропълзяха обратно и продължиха да се бият, какво друго да сторят?

Женската гага лежеше, без да помръдва в гнездото си, а цветът ѝ се сливаше с този на земята. Остана да лежи все така неподвижно, когато я зърнаха и когато много предпазливо изпълзяха изпод еловите клони, изправиха се и тръгнаха в различни посоки.

Вече беше нощ. Небето на запад още гореше в цвят на роза долу до хоризонта, но си беше нощ. Том повървя малко по брега, където Аксел акостираше. Трепереше силно, цялото му тяло се тресеше и той се опитваше да не мисли за нищо. „Спокойно, моля те, само спокойно, ще си седя на скалата, ще притискам очи с кокалчетата на ръцете си и ще бъда спокоен.“ Доста време това му се удаваше, но после в ума му избухна споменът — Том му позволи да дойде и той дойде — за лумването на газта във фара. Мама попита: „Аксел, ти какво направи след взрива?“. Татко отговори: „Пълзях, докато започнах леко да проглеждам, качих Освалд на лодката и се опитах да го успокоя. Поне не духаше, което беше добре. Човек трябва да се нагажда според обстоятелствата“. Така каза: „Човек трябва да се нагажда според обстоятелствата“. Том се обади: „Татко може да се справи с какво ли не и никога не се страхува“, а татко отвърна: „Грешиш. Никога през живота си не съм се страхувал толкова“... Точно с тези думи: „Никога през живота си не съм се страхувал толкова“.

Беше онзи час, когато небето на запад угасва и отстъпва пред идващия от другата посока изгрев. Беше ужасно студено. Когато Том се върна в полумрака, можа само да различи Елис като силует на фона на морето. Рече му:

— Скоро ще дойде. Сигурно е зает с нещо важно, нещо, което не може да се отложи.

— Мислиш ли?

— Да. Добре поне, че не духа. Човек трябва да се нагажда според обстоятелствата.

Поседяха известно време, загледани в морето. Няколко чайки се издигнаха над носа и покрещяха, после всичко отново утихна.

Том каза:

— Защо не отидеш да поспиш малко? Ще те събудя, когато дойде.

Аксел се върна на разсъмване, отначало двигателят се чуваше само като слаба пулсация, след това звукът се засили, лодката се появи като черно петънце в сивото утринно море и около носа ѝ се видяха белите мустаци на пяната. Аксел заобиколи рифа, намали и акостира. Стояха и го чакаха. Той веднага разбра. Носът на единия беше страшно подут и напълно променен, другият едва виждаше с едното око, а и целите бяха изподрани.

— Добре — каза Аксел, — всичко изглежда под контрол. Двигателят угасна, хранващата тръба се счупи. Съжалявам, че се получи така, но човек трябва да се нагажда според обстоятелствата. Как си прекарахте времето?

— Добре — отговори Елис.

— Е, скачайте в лодката тогава и да потегляме за вкъщи. Но не бъдете малките, изморени са.

Седнаха до кутията на двигателя, където беше по-топло, а той ги зави с брезент.

— Ето ви обяда от Хана — каза Аксел, — изяжте каквото е останало, иначе ще се ядоса. Кафе има в термоса.

Докато лодката прекосяваше залива, небето на изток просветля и порозовя, а над хоризонта се подаде първото светещо крайче от новото слънце. Беше студено.

— Не бързайте да заспivate — каза Аксел, — имам нещо за Елис, което ще му хареса. Ето. Виждал ли си някога толкова красив птичи скелет? Можеш да му устроиш пищно погребение.

— Необикновено красив е — отвърна Елис, — и е много мило от ваша страна да ми го подарите, но за съжаление не мисля, че ме интересува.

Сви се на пода на лодката плътно до Том и двамата заспаха мигновено.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.